

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Δρ. Μιχάλης Χρηστάκης

Γενικός Γραμματέας Δήμου Διονύσου

**Ειδικός Επιστήμονας Εθνικού Κέντρου
Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης**

**Πρόεδρος Πανελληνίας Ένωσης
Γενικών Γραμματέων Τοπικής
Αυτοδιοίκησης «Κλεισθένης»**

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ο τομέας της Κοινωνικής Οικονομίας προσεγγίζεται ως το πλέγμα οργανωμένων δραστηριοτήτων φορέων που καλύπτουν το χώρο ανάμεσα στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα της οικονομίας, όπως:

- ❖ Οι μη κερδοσκοπικές ενώσεις
- ❖ Τα σωματεία
- ❖ Τα ιδρύματα
- ❖ Οι αλληλασφαλιστικές εταιρείες
- ❖ Οι συνεταιρισμοί
- ❖ Οι κοινωνικές επιχειρήσεις που δεν έχουν μορφή συνεταιρισμού

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ένας ορισμός για την κοινωνική οικονομία:

‘Το πεδίο της κοινωνικής οικονομίας οριοθετείται πρώτιστα ανάμεσα στην κρατική πολιτική και την ιδιωτική επένδυση για οικονομική δραστηριότητα. Αναπτύσσεται για να καλύψει εκείνες τις ανάγκες της κοινωνίας για τις οποίες δεν διατίθεται ο ιδιωτικός τομέας εξαιτίας της απουσίας υψηλού κέρδους και δεν δύναται ο κρατικός τομέας να συμβάλει λόγω της απουσίας δημοσιο-οικονομικών και χρηματο-οικονομικών μέσων.’

Ιωάννης Νικολάου

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Σκοπός της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας είναι η επίτευξη ενός θετικού κοινωνικού αντίκτυπου.

Η πρώτη χώρα στην Ε.Ε. που προχώρησε στην αυτοτελή νομοθετική ρύθμιση της «Κοινωνικής Επιχείρησης» ήταν η Ιταλία.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Με το Ν. 2716/99, άρθρο 12, «περί ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού υπηρεσιών ψυχικής υγείας», θεσμοθετήθηκαν οι Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε), που αποτελούν την πρώτη θεσμοθετημένη νομική μορφή κοινωνικής επιχείρησης στην Ελλάδα. Σκοπός τους είναι η **κοινωνικο-οικονομική ενσωμάτωση και η επαγγελματική (επαν)ένταξη ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα, συμβάλλοντας στη θεραπεία τους και στην, κατά το δυνατόν, οικονομική τους αυτάρκεια.**

Με το Ν. 4019/2011, «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και λοιπές διατάξεις», εισάγεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα η κανονιστική έννοια της Κοινωνικής Οικονομίας, όπου **κατοχυρώνονται θεσμικά οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.), ως κύριο όχημα Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.**

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Με το Ν. 4430/2016, ορίζεται το νέο Νομοθετικό Πλαίσιο για την «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία», ως μορφή εναλλακτικής οργάνωσης των οικονομικών δραστηριοτήτων.

Σύσταση:
➤ Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων
➤ Συνεταιρισμοί Εργαζομένων

ΣΤΟΧΟΣ

Η διάχυση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας σε όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας.

Η στήριξη και η ενίσχυση των παραγωγικών επιχειρημάτων αυτοδιαχείρισης και η συλλογική κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Νέοι Τομείς Δράσης για Επιχειρηματικότητα

Παραδείγματα

Η Εταιρεία Ανακύκλωσης Ηλεκτρικών Συσκευών Α.Ε., ειδικεύεται στην ανακύκλωση αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού. Τα ανακυκλώσιμα υλικά που «κερδίζονται» από την ανακύκλωση ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών είναι σίδηρο, πλαστικό και γυαλί από ψυγεία, υπολογιστές, μέχρι κινητά, λάμπες, ηλεκτρονικά ρολόγια και μουσικά όργανα.

Νέοι Τομείς Δράσης για Επιχειρηματικότητα

Παραδείγματα

Η Εταιρεία TITAN υλοποιεί Πρόγραμμα μείωσης αποβλήτων στην πηγή με σύνθημα Μείωση - Επαναχρησιμοποίηση – Ανακύκλωση (Reduce-Reuse-Recycle). Μεταξύ των υλικών που συλλέγονται για ανακύκλωση περιλαμβάνονται σίδηρος και αλουμίνιο, μπαταρίες αυτοκινήτων, χρησιμοποιημένα λιπαντικά, ηλεκτρικές συσκευές, ηλεκτρονικός εξοπλισμός, χαρτί, μπαταρίες για οικιακή χρήση, μελάνι εκτυπωτών και φωτοαντιγραφικών συσκευών.

Νέοι Τομείς Δράσης για Επιχειρηματικότητα

Παραδείγματα

Η Εταιρεία Mud Jeans, στο Βέλγιο, νοικιάζει παντελόνια τζιν προς 5 ευρώ το μήνα. Το σέρβις είναι δωρεάν και ο ενοικιαστής μπορεί να το επιστρέψει ανά πάσα στιγμή. Τα τζιν αυτά στον 1 έτος χρήσης ανακυκλώνονται στην Ιταλία.

Νέοι Τομείς Δράσης για Επιχειρηματικότητα

Παραδείγματα

Η Ελληνική Βιομηχανία Αλουμινίου ΕΛΒΑΛ Α.Ε. ανακυκλώνει το αλουμίνιο συνεχώς χωρίς την παραμικρή απώλεια στις ιδιότητές του.

Σε σχέση με την παραγωγή πρωτογενούς αλουμινίου, η ανακύκλωση αλουμινίου έχει τα ακόλουθα πλεονεκτήματα:

- εξοικονομεί περίπου 4 τόνους βωξίτη ανά τόνο αλουμινίου,
- εξοικονομεί περίπου 95% της απαιτούμενης ενέργειας για κάθε ανακύκλωση,
- εξοικονομεί περίπου το 95% των εκπομπών CO₂.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ο JeffSkoll ίδρυσε το «**SkollFoundation**» το 1999 προκειμένου να πραγματοποιήσει το όραμά του για ένα κόσμο ειρήνης και ευημερίας. Στόχος του ιδρύματος είναι να φέρει μια αλλαγή μεγάλης κλίμακας, επενδύοντας σε κοινωνικές επιχειρήσεις και βοηθώντας τους δημιουργούς τους να λύσουν ορισμένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα της ανθρωπότητας.

Σήμερα, η οργάνωση είναι μια από τις σημαντικότερες στο χώρο του «κοινωνικού επιχειρείν».

Τα τελευταία 10 χρόνια, ο οργανισμός έχει εντοπίσει και συνεργάζεται με τους πιο επιτυχημένους κοινωνικούς επιχειρηματίες του κόσμου.

skoll
FOUNDATION

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Το «FairTrade» είναι ένας **εμπορικός συνεταιρισμός**, που βασίζεται στο διάλογο, τη διαφάνεια και το σεβασμό με σκοπό την αναζήτηση μεγαλύτερης δικαιοσύνης στο διεθνές εμπόριο. Η **FairTradeHellas** είναι μια Ελληνική Μη Κυβερνητική Οργάνωση (Μ.Κ.Ο.), που ιδρύθηκε το 2004 με τη νομική μορφή της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας (ΑμΚΕ). Για πρώτη φορά στην Ελλάδα άρχισε να προωθεί τη φιλοσοφία του δίκαιου και αλληλέγγυου εμπορίου, που έχει ως κύριο στόχο την καταπολέμηση της φτώχειας σε παγκόσμιο επίπεδο. Το 2006, άνοιξε στην Αθήνα το πρώτο μη κερδοσκοπικό κατάστημα με προϊόντα από ολόκληρο τον κόσμο.

www.free-power-p

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Χαρακτηριστικό παράδειγμα κοινωνικού συνεταιρισμού στην Ιταλία αποτελεί το «**Noncello**», καθώς είναι ο μεγαλύτερος από τους περίπου 3.800 κοινωνικούς συνεταιρισμούς που λειτουργούν στη χώρα. Ξεκίνησε το 1981 στην Πορντενόνε, με πρωτοβουλία 3 ψυχιάτρων και 6 ασθενών του ψυχιατρείου της περιοχής, ύστερα από την κατάργηση των ψυχιατρικών ασύλων σύμφωνα με την ιταλική Νομοθεσία. Αρχικά, ο Συνεταιρισμός προσέφερε υπηρεσίες καθαρισμού σε Νοσοκομεία και Πανεπιστήμια της περιοχής. Στην συνέχεια, μισθωτοί του Συνεταιρισμού εξειδικεύτηκαν στη φροντίδα ηλικιωμένων και ατόμων που πάσχουν από ψυχικές ασθένειες και έπειτα επεκτάθηκε και στον περιβαλλοντικό τομέα. Από το 1996, μάλιστα, δραστηριοποιείται και στην ανακύκλωση λευκών συσκευών.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Η «Ashoka» δημιουργήθηκε το 1980 από τον Bill Drayton, που θέλησε να συνεισφέρει στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι κοινωνικά ευπαθείς ομάδες. Η ΜΚΟ Ashoka 35 χρόνια προπορεύεται στον τομέα της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. **Με την αρχή ότι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος προώθησης της κοινωνικής αλλαγής είναι η επένδυση σε κοινωνικούς επιχειρηματίες με καινοτόμες λύσεις, βιώσιμες και εφαρμόσιμες σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, έχει υποστηρίξει και εντάξει στο παγκόσμιο δίκτυο Ashoka Fellows 3.146 κορυφαίους κοινωνικούς επιχειρηματίες μεταξύ των οποίων και 2 κατόχους βραβείων Νόμπελ Ειρήνης (Kailash Satyarthi και Mohammad Yunus). Σε 37 χώρες, ο οργανισμός Ashoka επιδιώκει να δημιουργήσει ένα παγκοσμιοποιημένο και άκρως αποτελεσματικό τομέα της κοινωνίας των πολιτών, που συμβάλει στην ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και ενθαρρύνει τους πολίτες του κόσμου να σκέφτονται και να δρουν ως φορείς αλλαγής - *Everyone a changemaker*. Ο Ashoka ξεκίνησε τις δραστηριότητές του στην Ελλάδα στον τομέα της κοινωνικής επιχειρηματικότητας με τη στήριξη των καινοτόμων κοινωνικών επιχειρηματιών.**

ASHOKA

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Οι Κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις (SRPP), επιδιώκουν να δώσουν το παράδειγμα και να επηρεάσουν την αγορά, δίνοντας στις εταιρείες πραγματικά κίνητρα να αναπτύξουν κοινωνικά υπεύθυνη διαχείριση.

Παραδείγματα

ΓΑΛΛΙΑ:

Ο δήμος της Angers όρισε ένα εσωτερικό σημείο επαφής (ειδικευμένο νομικό σύμβουλο) για οικολογικά υπεύθυνες συμβάσεις το 2005, το οποίο ήταν υπεύθυνο για την ανάπτυξη κοινωνικά υπεύθυνων πρακτικών σύναψης δημόσιων συμβάσεων με στόχο να καταστούν πλήρως εδραιωμένη πρακτική στις πράξεις σύναψης συμβάσεων του δήμου.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΙΣΠΑΝΙΑ:

Η κυβέρνηση της χώρας των Βάσκων έχει εκδώσει μια «οδηγία» για την ενσωμάτωση κοινωνικών, περιβαλλοντικών κριτηρίων και άλλων κριτηρίων δημόσιας πολιτικής στις δημόσιες συμβάσεις που συνάπτει η διοίκησή της. Αυτή η οδηγία παραθέτει τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε όλες τις δημόσιες συμβάσεις στην περιφέρεια και το πώς.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ:

Το σημείο 7.3 του διατάγματος δημόσιων συμβάσεων για την πόλη του Ντύσελντορφ στη Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία (Vergabeordnung für die Stadtverwaltung Düsseldorf) για την εκτέλεση συμβάσεων ορίζει τα εξής: «δεν πρόκειται να ληφθεί κανένα προϊόν που προέρχεται από την εκμετάλλευση παιδικής εργασίας. Ανεξάρτητη πιστοποίηση (για παράδειγμα, η σφραγίδα Transfair ή η σφραγίδα Rugmark) μπορεί να το αποδείξει αυτό.»

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΟΛΛΑΝΔΙΑ:

Στα καταφύγια της COA, οι μετανάστες νιώθουν φιλοξενούμενοι και όχι κρατούμενοι. Είναι ελεύθεροι να βγουν από το χώρο, να οδηγήσουν το ποδήλατό τους και να επιστρέψουν μέσα στην εβδομάδα. Ο καθένας από αυτούς λαμβάνει ένα «χαρτζιλίκι» της τάξης των 57 ευρώ εβδομαδιαίως, νιώθουν ευτυχείς που βρίσκονται στον χώρο, συμμετέχουν σε δραστηριότητες αθλητικού και κοινωνικού χαρακτήρα, τα παιδιά παρακολουθούν μαθήματα στο ειδικό σχολείο που έχει κατασκευαστεί, οι ενήλικες παρακολουθούν μαθήματα Ολλανδικών, έχουν τη δυνατότητα να επισκεφθούν ειδική πτέρυγα με υπολογιστές, μπορούν να μαγειρέψουν το δικό τους φαγητό σε μία κοινή κουζίνα, και να πλύνουν τα ρούχα τους σε αίθουσα με πλυντήρια.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Η «Ηλιαχτίδα» είναι ένας κοινωνικός φορέας (Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία ΑΜΚΕ), που δημιουργήθηκε από στελέχη της τοπικής κοινωνίας της Μυτιλήνης, το 1999. Σκοπός της Ηλιαχτίδας είναι η άρση του αποκλεισμού των ΑμεΑ και των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού συνολικά μέσω της εργασιακής απασχόλησης. Βιώνοντας τον αποκλεισμό που υφίσταται ο πληθυσμός του νησιού λόγω της γεωγραφικής του θέσης και μακριά από τη διάχυση των νέων τεχνολογιών, η Ηλιαχτίδα θεώρησε ότι πρέπει να αναλάβει δράση και να συμβάλλει στο άνοιγμα νέων οριζόντων απασχόλησης. Τα άτομα με προβλήματα υγείας και τα άτομα που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού μπορούν να αναλάβουν δράσεις και να επανενταχθούν στην κοινωνία. Τα ΑμεΑ που εργάζονται σήμερα στην ΑΜΚΕ Ηλιαχτίδα παράγουν κυρίως προσκλητήρια, δώρα, κάρτες, χειροποίητα κοσμήματα και σαπούνια.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Η μη κυβερνητική οργάνωση «Οδυσσέας» που παράγει χρήσιμα είδη από την ανακύκλωση των σωσιβίων των προσφύγων και τους επανατροφοδοτεί με άλλα χρηστικά είδη όπως τσάντες, μπρελόκ και διάφορα ακόμη.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ!

Δρ. Μιχάλης Χρηστάκης

Γενικός Γραμματέας Δήμου Διονύσου

**Ειδικός Επιστήμονας Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
Πρόεδρος Πανελλήνιας Ένωσης Γενικών Γραμματέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης
«Κλεισθένης»**

Επικοινωνία: Κιν. 6977-712476 Email: christakismichalis2@gmail.com

